

Â tènè 7 sô a lingbi mo inga na ndô tènè ti Surungo ndô ti maboko ti â zo teti COVID-19.

Â tènè #1

Yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a lingbi ti mou na mo kobela ti COVID-19 pèpè.

Yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a yéké na makongo ti COVID-19 pèpè, tongaso yoro ni a lingbi ti mou na mo kobela ti COVID-19 pèpè. Yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a lingbi ti bata mo si mo wara makongo ti kobéla sô pèpè. Â kpalé so mo lingbi ti wara na péko ti surungo ndô ti maboko ti mo a yéké â yé tongana songô maboko ouala kobéla ti ndowa. Â yé so a yéké na légé ni na a yéké tongaso lakwè.

Â tènè #2

Â yoro ti surungo na ndô ti maboko ti â zo teti COVID-19 a yéké nzoni, atâ sô si a sara â yoro ni hiô mingi.

Adé a hourou ndô ti mbéni kapa ti lèkèrèngô â yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 pèpè. Â kota wandara na ndô ti dunia mobimba a sara â kota kusala na ndô ti â kodé sô teti agbâ ti ngü mingi. A yéké tongaso si ala gwé da ti sara nzoni yoro na yâ ti kété ngye.

Â tènè #3

Â yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a lingbi ti bata mo si â mbéni â makongo ti kobéla sô a sara sioni na mo pèpè.

Â makongo ti kobéla a yéké gbian yâ ti tère ti ala, tongana â ngye a yéké hon. Â gingo ndâ ti yé afa sô yoro ti surungo na ndô ti maboko ti â zo teti COVID-19 a yéké nzoni na légé ti sô i bâ na ndô ti sô a haka na ndô ti â makongo sô a yéké mou kobéla ti COVID-19 na zo.

Â tènè #4

Â yoro ti surungo na ndô maboko teti COVID-19 a lingbi ti gbian yâ ti ADN ti mo pèpè.

Surungo ndô ti maboko teti COVID-19 a yéké surungo ndô ti maboko sô a iri ni mRNA, na lo lingbi ti gbian yâ ti mènè ti mo ouala ADN ti mo pèpè. Ala mou légé na tère ti mo ti zingo a anticorps sô a lingbi ti bata mo si mo lingbi ti wara kobéla ti COVID-19 pèpè.

Â tènè #5

Â yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a yéké yé oko ti bâ na yâ ti tènè ti â kpalé ti dungo ouala ti toukongo ti ngô pèpè.

Kobéla ti COVID-19 adé ti ga na kpalé ti dungo moléngé na tère ti â wali sô a wara kobéla ni kozô pèpè, nga tongaso, yoro ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 a lingbi nga ti ga na kpalé ni sô na tère ti mbéni zo pèpè. Â mbéni sangô a tambula na ndô ti gbanda tère **so yéké tâ tènè pèpè**; a tènè so â yoro ni a yéké gwé ti fouti yâ ti bobo ti moléngé. **Sô a yéké tâ tènè pèpè**. Kété houngô ti acide aminé na yâ ti â proteines usé sô a lingbi ti ga na â kpalé pèpè. Adé a tara yoro ti surungo ndô ti maboko teti COVID-19 na tère ti â mama ti ngô pèpè. Mais â mama ti ngô a lingbi ti wara â mbéni surungo ndô ti maboko teti â mbéni kobéla ndé na ngye sô ala yéké na ngô. Â mama ti ngô a yéké na yâ ti a kota kpalé ti warango kobéla ti COVID-19 na nga lo lingbi ti kangbi kobéla ti COVID-19 moléngé ti lo na péko ti dungo ni. Sara tènè na wanganga ti bâ wala a lingbi ti suru ndô ti maboko ti mo.

Â tènè #6

Â mbéni â yé sô a mou légé na â mbéni zo ti wara â sangô na ndô ti zo a yéké na tâ ti yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 pèpè.

Â sioni sangô sô a tènè â yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 a yéké na â yé sô a mou légé na â mbéni zo ti wara â sangô na ndô ti mo **afa sô a yéké mvènè**. I inga biani â yé sô a yéké na yâ ti yoro ti surungo na ndô ti maboko ti â zo sô. Mo lingbi ti wara a iri ti a yoro sô a sara na yoro ti surungo na ndô ti maboko teti COVID-19 na [ndô ti gbanda tère](#).

Â tènè #7

Â zo sô a yéké na â kpalé ti â kota kobéla a lingbi ti suru ndô ti maboko ti ala kozo si a suru ndô ti maboko ti mo.

Tongana mo yéké na â ngangu kobéla, â kobéla tongana diabète, mo yéké na tâ ti kota kpalé ti warango kobéla ti COVID-19. Â yoro ti surungo na ndô ti maboko ti â zo teti COVID-19 a yéké nzoni teti â zo sô a yéké na â mbéni ngangu kobéla na tère ti ala.